

ประเทศไทย: ขอให้ถอนแจ้งความคดีอาญาเอาผิดกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยทันที

วันนี้ คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลหรือไอซีเจ (International Commission of Jurists) กล่าวว่าทางการทหารไทยต้องถอนแจ้งความร้องทุกข์คดีหมิ่นประมาททางอาญาที่มีชอบต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแล้วหน้าสามรายที่หิบบกประเด็นข้อกล่าวหาเรื่องการทรمانที่เกิดขึ้นในชายแดนใต้ที่ไม่สงบโดยทันที

นายแซม ซารีฟี (Sam Zarifi) ผู้อำนวยการสำนักงานภูมิภาคไอซีเจ ประจำเอเชีย กล่าวว่า “ช่วงเป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจที่รัฐบาลไทยแจ้งความร้องทุกข์คดีอาญาดังกล่าวในช่วงเวลาที่ประเทศไทยเพิ่งจะได้ให้สัญญาไปว่าจะมีการออกกฎหมายฉบับสำคัญเรื่องการต่อต้านการทรมาน อีกทั้งเพิ่งจะได้ย้ายจุดยืนโดยเปิดเผยถึงความยึดมั่นที่จะคุ้มครองบรรดานักปกป้องสิทธิมนุษยชน”

นอกจากนี้ยังกล่าวต่อไปว่า “ทางการทหารไทยต้องถอนแจ้งความร้องทุกข์คดีในทันทีและแทนที่การกระทำดังกล่าวด้วยการประกันว่าจะมีการสอบสวนข้อกล่าวหาเรื่องการทรมานและการประตบัต้อย่างทารุณทุกกรณีทันทีและอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศไทย”

เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 องค์กรของประเทศไทยสามแห่ง ได้แก่ มูลนิธิสานวัฒนธรรม, กลุ่มด้วยใจ และเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปัตตานี ได้ออกกรายงานซึ่งรวบรวม 54 คดี ที่มีข้อกล่าวหาเรื่องการทรมานและการประตบัต้อย่างทารุณในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2547

ต่อมา เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ภาค 4 (กอ.รมน.) ซึ่งรับผิดชอบเรื่องการดำเนินงานรักษาความปลอดภัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ตอบกลับการออกรายงานฉบับดังกล่าวด้วยการแจ้งความหมิ่นประมาททางอาญาและการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ต่อบรรณาธิการร่วม 3 ราย ได้แก่ นายสมชาย หอมลออและนางสาวพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ มูลนิธิสานวัฒนธรรม รวมถึงนางสาวอัญชญา ทิมมิน๊ะ กลุ่มด้วยใจ

ความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญา ระวังโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท (5,600 ดอลลาร์สหรัฐ) ส่วนความผิดตามมาตรา 14 (1) แห่งพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ระวังโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (2,800 ดอลลาร์สหรัฐ) หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตั้งแต่พ.ศ. 2547 นับเป็นครั้งที่สองแล้ว ที่ทางการทหารไทยได้ยื่นฟ้องหมิ่นประมาททางอาญาเอาผิดกับนางสาวพรเพ็ญ คงขจรเกียรติและนายสมชาย หอมลออ สืบเนื่องมาจากการหยิบยกประเด็นข้อกล่าวหาเรื่องการทรمانในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ นายแซมยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “ทางการทหารไทยควรจะได้พิจารณาค่าพิพากษาล่าสุดในคดีภูเก็ทหวานของศาลจังหวัดภูเก็ตที่วางหลักการว่าพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไม่ได้มีเจตนารมณ์ที่จะครอบคลุมไปถึงข้อกล่าวหาเรื่องการหมิ่นประมาทด้วย”

วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2558 ศาลจังหวัดภูเก็ตได้ยกฟ้องคดีที่นักข่าวสองราย ถูกฟ้องหมิ่นประมาททางอาญาและกระทำผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ภายหลังที่กองทัพเรือได้ยื่นฟ้องว่านักข่าวได้ทำการหมิ่นประมาทเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 โดยเกี่ยวโยงกับการที่นักข่าวได้พิมพ์ชื่อย่อหน้าหนึ่งจากบทความของสำนักข่าวรอยเตอร์ (Reuters) ซึ่งเป็นบทความที่ชนะรางวัลพูลิตเซอร์ (Pulitzer) โดยมีเนื้อความกล่าวหาว่า “กองกำลังทางน้ำของประเทศไทย (Thai naval forces)” ได้สมรู้ร่วมคิดในการค้ามนุษย์

การใช้กฎหมายหมิ่นประมาททางอาญาที่ระวางโทษจำคุกต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยมีเหตุมาจากการรายงานเรื่องข้อกล่าวหาเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น เป็นผลให้ประเทศไทยละเมิดพันธกรณีภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคี

นอกจากนี้ ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (UN Declaration on Human Rights Defenders) ได้วางหลักการว่า “บุคคลทุกคนล้วนทรงสิทธิ ไม่ว่าจะเป็ลสิทธิที่จะเป็นอย่างเอกเทศหรือที่จะเกี่ยวข้องกับผู้อื่น อาทิ พิมพ์, ติดต่อสื่อสาร หรือเผยแพร่แลกเปลี่ยนกับมุมมองอื่น ๆ ข้อมูลและองค์ความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานทุกประการ”

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้เข้าร่วมกับอีก 127 รัฐ ณ สมัชชาแห่งสหประชาชาติ (UN General Assembly) เพื่อรับเอาข้อมติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (UN Resolution on human rights defenders) ข้อมติดังกล่าวได้เรียกร้องให้รัฐต่าง ๆ งดเว้นจากการข่มขู่หรือการได้กลับต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

เมื่อเดือนที่แล้ว ระหว่างกระบวนการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review) ประเทศไทยได้แจ้งต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน (Human Rights Council) ว่าคณะรัฐมนตรีกำลังพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย ต่อมา มีรายงานว่าทางคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวในวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2559

ภายหลังการสรุปการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ประเทศไทยยังได้รับเอาข้อเสนอแนะบางประการว่าจะคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและสอบสวนกรณีที่ไม่มีการรายงานประเด็นการข่มขู่ การคุกคาม และการโจมตีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ สิทธิที่จะเข้าถึงกระบวนการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพจากการถูกรุณและ การประตบัตที่ทารุณอื่น ๆ รวมถึงการที่เรื่องร้องเรียนจักได้รับการสอบสวนโดยทันที โดยครบถ้วนและเป็นกลาง ได้รับการประกันโดยสนธิสัญญาาระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคี รวมถึง อนุสัญญาต่อต้านการทรมาณและการประตบัตหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) และ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาทั้งสองฉบับที่จะดำเนินการสอบสวน หากปรากฏว่ามีข้อกล่าวหาเรื่องการทรมาณและการประตบัตที่ทารุณ รวมถึงการนำผู้รับผิดชอบการกระทำความผิดเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมผ่านกระบวนการทางอาญาที่เป็นธรรม

เมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2557 ประเทศไทยถูกวิจารณ์ประเด็นเรื่องความล้มเหลวที่จะเคารพซึ่งสิทธิดังกล่าว ในการนี้คณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทรมาณ (United Nations Committee Against Torture) ได้แสดงข้อห่วงใยว่า “ปรากฏว่ามีข้อกล่าวหาจำนวนมากและมีเนื้อความที่ขัดแย้งในเรื่องการกระทำความผิดร้ายแรงเรื่องการโต้กลับและข่มขู่ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน, นักข่าว, ผู้นำชุมชนและญาติ รวมถึงการทำร้ายด้วยการใช้วาจาและทำร้ายร่างกาย การบังคับบุคคลให้สูญหายและการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งขาดข้อมูลในการสอบสวนข้อกล่าวหาต่าง ๆ”

คณะกรรมการฯได้เสนอแนะให้ประเทศไทย “ควรจะใช้มาตรการที่จำเป็นต่าง ๆ ในการ (ก) หยุดการคุกคามและโจมตีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักข่าวและผู้นำชุมชนทันที และ (ข) ดำเนินการสอบสวนอย่างเป็นระบบ หากมีรายงานเรื่องเหตุการณ์ของการข่มขู่ การคุกคามและการโจมตี โดยมีแนวคิดที่จะนำผู้กระทำผิดเข้ามารับโทษและรับรองว่าจะมีการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพให้แก่เหยื่อและครอบครัว”

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ

นายแซม ซาริฟี่ (Sam Zarifi) ผู้อำนวยการไอซีเจแห่งสำนักงานเอเชีย
โทรศัพท์ +66 (0) 80 781 900 อีเมลล์ sam.zarifi@icj.org

นายคิงสลีย์ แอ็บบ็อต (Kingsley Abbott) ที่ปรึกษากฎหมายระหว่างประเทศอาวุโส
โทรศัพท์+66 (0) 94 470 1345 อีเมลล์ kingsley.abbott@icj.org,